

e 191102496

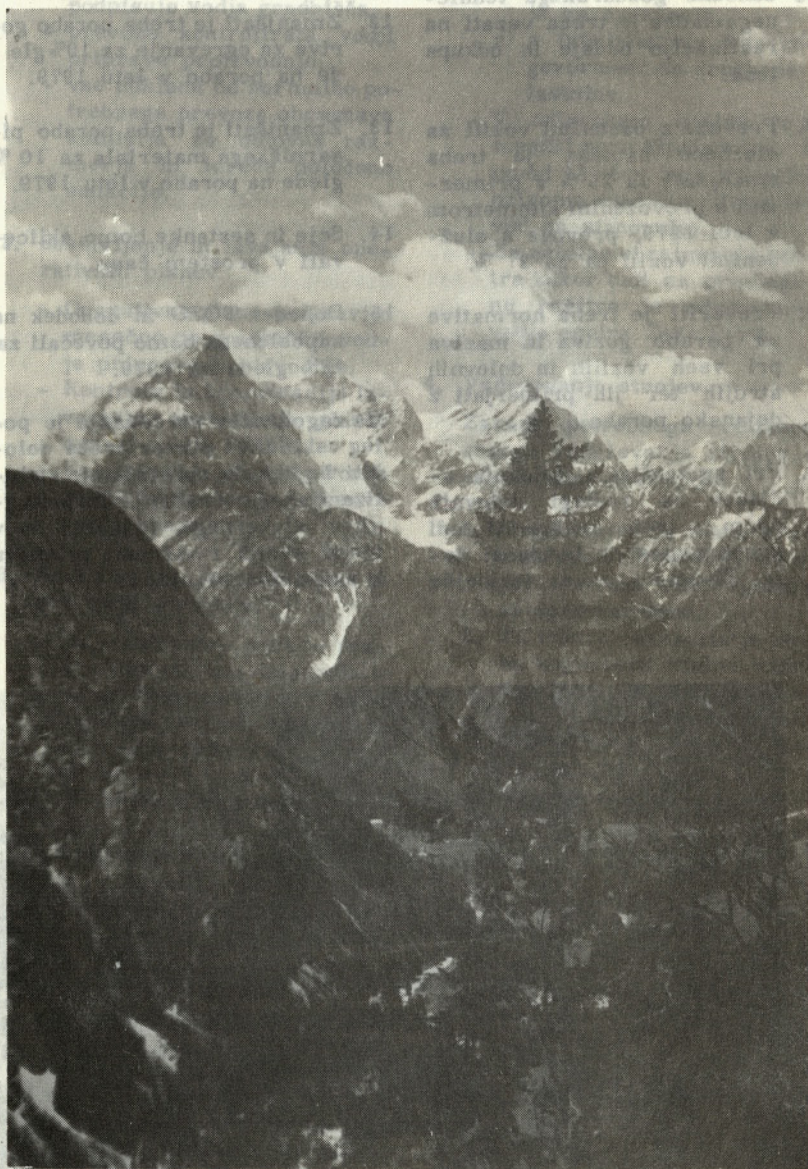
G

PRESEKI

1
80

GLASILO TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA
DELA GOZDNEGA GOSPODARSTVA B L E D

1.
M
A
J

PRAZNIK DELA

STABILIZACIJSKI PROGRAMI

Poleg razprav o gospodarjenju v preteklem letu so v februarju in v začetku marca delavci v vseh TOZD v samoupravnih organih in na sestankih družbenopolitičnih organizacij obširno razpravljali o vključevanju v stabilizacijske točke. Sprejete so bile konkretne rešitve glede porabe sredstev, ki je omejena z zakonom o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev. Razprave o vsebini dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka so nakazale potrebne uskladitve samoupravnih aktov zlasti tistih določb, ki se nanašajo na razporejanje dohodka in na delitev sredstev za osebne dohodke. S posebno zavzetostjo so delavci razpravljali o stabilizacijskih programih TOZD in skupnih izhodiščih za stabilizacijsko obnašanje v celotni OZD. Bistvene točke stabilizacijskih predlogov so:

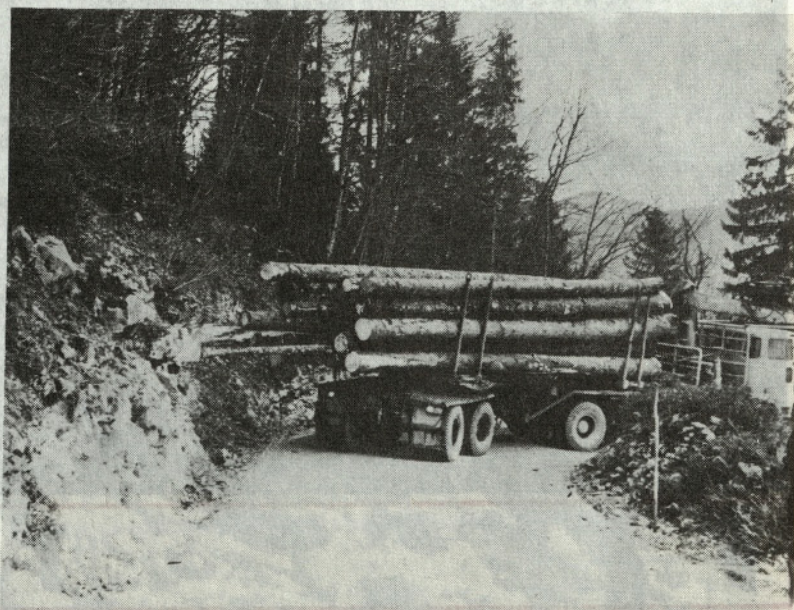
1. Doseži moramo najmanj 180 polnih delovnih dni na leto v dejavnostih, ki se odvijajo na prostem. To velja za ročno delo, še zlasti pa za izkoriščanje mehanizacije.
2. Neplanirani izpad delovnih dni zaradi slabega vremena je treba nadoknaditi z delom na planirane proste sobote.
3. Uveljavljati je treba zimski in letni delovni čas. To velja posebno za terensko delo, kjer so pogoji dela v letnem času mnogo ugodnejši, delovni učinki pa večji kot v zimskem času.
4. Zagotoviti moramo polno izkoriščanje dnevnega delovnega časa. Pri uveljavljanju tega ukrepa gre za prizadevanje vsakega delavca, da optimalno izkoristi svoje sposobnosti in zmogljivosti delovnih sredstev, ki jih upravlja. Posebno je treba poudariti vlogo usklajevanja delovnih procesov in preprečevati zastoje, čakanje, neizpolnjevanje rokov in delovnih obvez.
5. Preprečiti je treba povečanje števila zaposlenih pri administrativnem delu.

6. Na svetu delovne organizacije moramo sprejeti plan delavcev ter uskladiti potrebe TOZD
7. Priprava dela naj se razširi na vso proizvodnjo v družbenih gozdovih in tudi na podružbljeno v gozdovih v zasebni lastnini. Izdelati moramo plan za vse delavce. Posebne dohodke gozdarskega tehničnega kadra je treba vezati na realizacijo oddaje in odkupa lesa.
8. Prevoze z osebnimi vozili za službene namene je treba zmanjšati za 25 % v primerjavi s prevoženim kilometrom v letu 1979, prevoze s službenimi vozili pa za 21 %.
9. Preveriti je treba normative za porabo goriva in maziva pri vseh vozilih in delovnih strojih ter jih primerjati z dejansko porabo.
10. Pri ugotavljanju delovnih učinkov na podlagi delovnih norm je treba upoštevati tudi gospodarnost in kakovost dela. Zlasti ko gre za trajnejše

preseganje normiranih količin iznad 110 %, je treba poudariti gospodarnost in kvaliteto.

11. Proučiti moramo možnost zaposlitve delavcev z zmanjšanimi delovnimi zmoglostmi s primernimi opravili (gozdna gojitvena in varstvena opravila).
12. Zmanjšati je treba porabo goriva za ogrevanje za 10% glede na porabo v letu 1979.
13. Zmanjšati je treba porabo pisarniškega materiala za 10% glede na porabo v letu 1979.
14. Seje in sestanke bomo sklicevali v prostem času.
15. Dohodek TOZD in dohodek na zaposlenega bomo povečali za 18% glede na 1979.

Za zagotovitev varčevanje je poleg uskladitve planov treba določiti še tekoče spremljanje stabilizacijskega obnašanja in pritegnitev slehernega delavca, da v mejah svojih zmoglosti prispeva k skupnemu rezultatu.

Na preostrih zavojih dolg les zadeva v brežino (cesta Jereka-Mrzli studenec)

Foto Šolar Z.

Na razširjeni seji političnega ak-tiva TOZD gozdno gradbeništvu dne 4.2.1980 so bila obravnavana izhodišča za sestavo stabilizacijskega programa. V programu naj se obdelajo naslednja področja:

1. Prevozi s kombiji:

- smotrna razporeditev kombijev,
- določitev časa odhoda na delo in prihoda z dela,
- relacija, definirana v km,
- izredne vožnje odreja in podpisuje vodja gradbišča,
- prevoze kontrolirata vodji priprave proizvodnje,
- vse odklone od normalno potrebnega prevoza obravnava komisija za delovna razmerja in izreče določeno sankcijo.

2. Sestavljanje in izvajanje operativnih planov

- Operativne plane pripravijo mesečno po gradbiščih vodje priprave proizvodnje.
- Kontrolo in koordinacijo izvajanja operativnih planov opravi vodja TOZD.
- Za izvedbo sta odgovorna delovodja in vodja priprave proizvodnje.

3. Analiziranje materialnih in režijskih stroškov

- Za racionalno porabo razstreliva morata delovodja in miner dnevno sestavljati geometrijo vrtanja in izračun polnjenja minerskih vrtin. Miner vodi o porabi razstreliva dnevno minersko beležko.
- Delovodje redno kontrolirajo razpored in globino minskih vrtin in za odminirana polja oddajajo poročila o skupni dolžini minskih vrtin in porabi razstrelilnega materiala vodji sektorja.
- O porabi zaščitnih sredstev vodi evidenco delovodja za posameznega delavca in skrbi za pravočasno dobavo.
- Ves drobn inventar iz skladišča izdaja skladiščnik na reverz delovodju. Promet med gradbišči urejajo delovodje s podpisanimi reverzi. Ob vračanju inventarja v skladišče skladiščnik gotavlja razlike in odgovornost za nastale razlike
- Za zmanjšanje režijskih

stroškov, ki nastajajo v zimskem času, predlagamo da se izdelata petletni program izgradnje cest, ki jil je možno graditi v zimskem času.

- Kljub temu, da bivalni prostori v Pasici ne ustrezajo normativom, je treba skrbeti za zmanjšanje stroškov vzdrževanja centra, kar bi dosegli:
  - a) s smotrno razporeditvijo delavcev,
  - b) z manjšo porabo energije za ogrevanje,
  - c) z izboljšanjem čuta odgovornosti do družbene lastnine.
- V delavskem centru je namestiti nove ključavnice. En izvod ključev ima kuharica oziroma snažilka, drugi izvod pa stanovalci.
- Za celotno obratovanje centra kakor tudi za predlagane rešitve je odgovoren vodja centra Jože Perš.

4. Vzdrževanje strojev

Zaradi potrebnega velikega obsega vzdrževanja strojev - predlagamo naslednje:

1. Organizirati je treba preventivno vzdrževanje strojev s strani TOZD-gozdno avtoprevoznitvo.
2. Za tekoča popravila je treba usposobiti stalne vzdrževalce za gradbeno mehanizacijo. Pri sedanjem obsegu gradbene mehanizacije bi bilo potrebna dva mehanika. Potrebno je evi-

dentirati količino določenih rezervnih delov in jo imeti stalno na zalogi. Prioriteto popravil gradbene mehanizacije določa vodja TOZD gozdno gradbeništvu.

3. Za dnevno vzdrževanje strojev moramo organizirati tečaj za strojnike ter vpeljati evidenco vzdrževanja strojev.

Z boljšim vzdrževanjem bomo dosegli večji obseg dela lastne mehanizacije in zmanjšali stroške za najemanje tuje mehanizacije.

5. Produktivnost dela

Za zagotovitev dviga produktivnosti dela je treba:

- a) izdelati katalog del in nalog,
- b) posamezne delovne naloge pravilno ovrednotiti,
- c) določiti merila za nagrajevanje po rezultatih dela, začasno pa v obstoječi pravilnik vnesti konkretne elemente za nagrajevanje po doseženih delovnih rezultatih;
- c) Prisotnost delavcev na deloviščih naj bo obvezno 8 ur, ne glede na oddaljenost delovišča od bivališča delavcev. Prihod na delo in z dela pa naj se določata enotno za vso OZD.

Sleherno kršenje delovne discipline naj obravnava komisija za delovna razmerja, ki naj primer- no ukrepa.

Zdravniki ogledujejo pogoje dela v brusilnici.
Foto GG

ENOTNI V RAZVOJU NAŠEGA DRUŽBENOPOLITIČNEGA SISTEMA

Delegatski sistem je doslej najvišja pridobitev našega družbenopolitičnega sistema, do katerega smo prišli preko različnih stopenj razvoja, od administrativnega socializma tik po vojni, prek uvedbe samoupravljanja v letih, ko so nas zaradi najrazličnejših zunanje-političnih in gospodarskih okoliščin pestile precejšnje težave. Leta 1974 smo se odločili za nadaljno demokracijo naše družbe; ne le, da naj delovni ljudje odločajo o zadevah, ki se tičejo njihovega dela in gospodarjenja v temeljnih organizacijah in skupnostih, odločajo naj tudi o širših družbenih zadevah, od občine do federacije. Tak je naš koncept socializma.

V radovljiski občini se vključuje v odločanje v družbenopolitičnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih 2743 delegatov. Težko bi ocenili število samoupravljalcev v temeljnih organizacijah in skupnostih, gotovo pa je, da je število zelo veliko. Ko gledamo na prehojeno pot, smo upravičeno ponosni na rezultate svojega dela.

To pa ne pomeni, da so nam konflikti in pomanjkljivosti neznanca. Ne, saj smo ravno s takim ali drugačnim razreševanjem konfliktov dosegli to, kar smo. In tudi danes se vsi samoupravljalci v naši družbi trudimo, da bi obstoječe pomanjkljivosti rešili čim boljše in čim hitreje. Niti zahodna niti vzhodna propaganda nas pri tem ne more omajati, saj natančno vemo, kaj hočemo, kam hočemo in kako. In pri tem ne potrebujemo mentorstva od zunaj.

Na področju delegatskega sistema kjer orjemo ledino, se srečujemo z najrazličnejšimi, tudi metodološkimi pomanjkljivostmi, ki so povezane z našo stopnjo razvoja, finančnimi in tehničnimi možnostmi ter s stopnjo razvoja socialističnega vrednostnega sistema.

Čim širši krog ljudi in občanov želimo vključiti v razreševanje družbenih problemov, da bi se pluralizem interesov, ki obstaja

v naši družbi in integracija interesov na višjem kakovostnem nivoju, odražal v odločitvah, ki jih delegati v skupščinah sprejemajo. Pri tem bo moralo v veliko večji meri kot doslej odigrati svojo vlogo informiranje, saj se le na podlagi objektivne, pravočasne in celovite informacije o problemu ljudi lahko vključijo v njegovo razreševanje.

Izobraževanje delegatov

Bistveno vlogo pri tem igra tudi družbeno izobraževanje delegatov in občanov. V tem procesu želimo delavce, ki niso tako natančno seznanjeni z našim ekonomskim in političnim sistemom, metodami in tehnikami dela, oborožiti z najnujnejšim vedenjem in na ta način prispevati k oblikovanju pozitivnega sistema vrednot, istočasno pa prispevati k odpravljanju razlik med fizičnim in umskim delom.

V Radovljici je doslej Delavska univerza organizirala 24 seminarjev za delegate in na ta način vključila 556 delegatov oziroma 20 % prebivalstva. Šest seminarjev je bilo že leta 1978, 18 pa v preteklem letu. Izobraževanje seveda ni enoletna naloga, pač pa trajna naloga vseh družbenih dejavnikov.

Na vseh seminarjih so delegati izpolnjevali anonimno anketo, ki je dala naslednje ugotovitve: večini delegatov delegatska funkcija ustreza in jo radi opravljajo, nekateri so kot delegati slabše počutijo zaradi preobremenjenosti na delovnem mestu oziroma pomanjkanja časa ter zaradi preveč strokovnega in preobsežnega gradiva. Probleme pri opravljanju delegatske funkcije imajo predvsem zaradi premajhne aktivnosti ostalih članov in delavcev v OZD pa tudi zaradi premajhne pomoči vodstev in družbenopolitičnih organizacij. Z izobraževanjem delegatov se večina anketiranih strinja in tudi način dela na seminarjih se jim zdi zadovoljiv. Pri vsebini pogrešajo več praktičnih napotkov za delo v delegacijah, več razprav. Gle-

de organizacije seminarjev v bodoče delegati menijo, naj bi seminarji ne bili tako zgoščeni, trajali pa naj bi več zaporednih dni in manj ur dnevno. Po možnosti naj bi bili seminarji dopoldne. Zadnji predlogi delegatov niso popolnoma v skladu s stališči TOZD, ki smatrajo naj izobraževanje čim manj moti proizvodni proces. Da do takih motenj ne bi prišlo, so na DU za letošnje leto predvideli okvirne roke seminarjev za delegate, ki so jih sporočili kadrovskim službam TOZD. Z novim načinom dela bodo prav gotovo dosegli tudi večjo udeležbo vabljenih delegatov.

INDOK center Radovljica

Debelina debela ne vpliva na izbiro motorne žage. Foto GG

Z razprave DIT-a o novem mehaniziranem skladišču na Rečici

Že nekaj let je minilo, odkar smo dobili prvo mehanizirano skladišče tudi na GG Bledu. Takratne raziskave o potrebi in možnostih ter ekonomičnosti te investicije so pokazale, da bi bilo najbolje, da se zgradi 2 mehanizirana skladišča in to eno v Boh, Bistrici in drugo na Rečici, posebno še, ker bi ti dve lokaciji omogočili tudi najboljšo povezavo z obrati LIP-a Bled.

Tako so nas potrebe po notni tehnologiji, neprekinjeni proizvodnji, pomanjkanje delavcev v gozdarstvu pripeljale do tega, da ne moremo več odlašati z izgr. drugega skladišča. Strokovni tim GG in LIP Bled, ki je bil zadolžen za pripravo vse dokumentacije, je svoje delo opravil in tako je tudi DIT organiziral razpravo z željo, da seznanji čim širši krog in obenem razčisti še druga vprašanja, ki so pri tem nastala. Na tej razpravi so sodelovali tudi tovariši iz LIP-a, kar je ponovno potrdilo nujnost sodelovanja teh dveh delovnih organizacij.

Ing. Remec nam je kot član tima za pripravo izgradnje mehaniziranega skladišča nanizal vrsto problemov in rešitve, na katere so naleteli, ter nam podal tudi osnovne podatke.

S tem skladiščem bi prenesli predvsem del dodelave iz gozda in to lupljenje, razrez, sortiranje, merjenje, dosegli bi enakomerno dinamiko, neprekinjeno proizvodnjo, predvsem pa kvalitetnejši pristop k podružbljeni proizvodnji.

Samo skladišče naj bi se vključilo na sedanje krlišče LIO Rečica (preko ceste) Rečica ELEMENT in bi zavzelo površino 2,2 ha. Zaradi izredno zamočvirjenih tal bi velik del stroškov šel na račun ureditve prostora za skladišče neobdelanega lesa. Izvedba naj bi bila podobna kot v Bohinjski Bistrici, razen nekaj izboljšav. Stroški cele investicije naj bi bili okoli 100.000.000,00 din.

Pri 100 % izkoriščenosti skladišča bi se predelalo 60.000 m³ lesa letno, ki bi prišel iz področij Radovne, Mežaklje, Jesenic in ND. Razmerje predelanih m³ se predvideva nekako 60 % SLP in 40 % ND. Samo investiranje bi bilo razdeljeno na 50 % GG Bled in 50 % LIP Bled s tem, da je nosilec investicije TOZD Pokljuka. Predvidevamo, da bi 30 % sredstev krili s krediti.

Stroški dokončne izdelave lesa bi bili 237,00 din/m³, 40 % krije LIP. Po odplačanem posojilu bi se znižali na 154,00 din/m³.

V sami razpravi je bilo nato podanih več predlogov in vprašanj.

1. Vpliv odvažanja lubja na plodnost gozdnega zemljišča
Predvideva se odvažanje lubja v centralno kotlarno v Bohinjski Bistrici, kjer bi se energija izkoriščala za ogrevanje LIO Boh. Bistrica. Vedeti moramo, da nastane približno 10 % odpadkov celotne mase pri obdelavi lesa v mehaniziranem skladišču in bi bili stroški za prevažanje nazaj v gozd in za raztrosenje previsoki.
2. Vpliv same investicije na naše delo
Tov. Legat je obrazložil, da

pri pravilnem planiranju ne bi smelo priti do problemov, seveda pa bi ostale investicije za ta čas morale biti v okviru možnosti GG Bleda, ki pa bi bile verjetno manjše.

3. Predlog je tudi, da se zgradi čim več boksov, dodelava naj bi bila možna do 15 m dolžine, in da se reši vprašanje dodelave drobnih sortimentov.
4. Glede mikrolokacije in velikosti prostora za zlaganje neolupljenega lesa je bilo mnenje, da moramo zaradi vremenskih razmer, zaprtosti področja, iz katerega bo prihajal les, imeti velik prostor.

Na koncu so bili sprejeti SKLEPI in sicer:

S predvideno gradnjo mehaniziranega skladišča se navzoči strinjamo in predlog podpiramo. Pri tem pa se zavedamo težkih nalog, ki nas čakajo, posebno še pri gospodarjenju z zasebnim gozdom. Jasno nam je, da bo ta investicija sprožila še nove, ki so povezane z novo tehnologijo. Ponovno naj se prouči možnost za dodelavo boljših sortimentov od 10 m in tudi mikrolokacija.

Donaval Anton

OGLED JELOVICE

13. decembra je DIT organiziral ogled proizvodnje v delovni organizaciji JELOVICA v Škofji Loki. Vseh udeležencev je bilo 34. Ker je bil ogled v popoldanskem času, smo si lahko ogledali le proizvodnjo oken in montažnih hiš.

Na kratko nekaj besed o delovni organizaciji. Zaposluje cca 1300 delavcev v 5 TOZD-ih. Pozimi zaposlujejo tudi nekaj delavcev Gozdnega gospodarstva Kranj. Za ta čas so plačani po merilih Jelovice. Velik problem so izostanki z dela zaradi bolezni, saj znašajo kar 14%. Povprečni mesečni OD so 5.700,00 din.

Letno predelajo 10.000 m³ lesa, ki jim ga skoraj vedno primanjkuje. Odkar so združeni v SOZD, je malo bolje. Programa z LIP Bled glede proizvodnje oken in vrat še niso uspeli uskladiti. V proizvodnji montažnih hiš so imeli v letu 1979 izgubo, ker investicija ni bila pravočasno gotova. Prizadevajo si, da bi čim več dela opravili v tovarni, skrajšali pa čas montaže. S prodajo hiš ni težav. Za izolacijo uporabljajo poliuretano. Slaba stran tega materiala je, da je iz uvoza - nedaleč stran pa stoji tovarna IZOLIRKA.

P. J.

S SEJE OBČINSKE SKUPŠČINE

10. skupno sejo vseh zborov skupščine občine Radovljica so delegati posvetili 70. letnici rojstva tovariša Kardelja. Jože Smole, predsednik ZSS občinskega sveta Radovljica, je orisal Kardeljevo plodno življenje in delo ter zaključil z revolucionarjevimi besedami, da "je človek vreden toliko, kolikršen je ustvarjalni doprinos njegovi generaciji".

Iz skupne seje so delegati poslali tovarišu TITU pozdravno pismo, v katerem mu želijo čim hitrejšo popolno okrevanje in ponovno vključitev v delo.

Delegati so nato nadaljevali delo na ločenih sejah. Vsi trije zbori so sprejeli spremenjeni aneks samoupravnega sporazuma o načinu združevanja in uporabe sredstev, ki jih delavci v TOZD namenijo za zadovoljevanje skupnih potreb v KS. Zaradi omejitev in stabilizacijskega obnašanja, ki jih prinaša resolucija za letošnje leto, so delegati prispevek na delavca znižali s 500 na 400 dinarjev. Prav tako so črtali 2. člen aneksa, po katerem naj bi za delavce iz Bohinjske Bistrice odvajali 1000 dinarjev za ureditev Muzeja Tomaža Godca v Bohinju.

Tovariš Stanko Slivnik, predsednik Izvršnega sveta Radovljica, je na kratko nanizal vzroke za tako ostro resolucijo. Predvsem sta to visok zunanjetrgovinski pri manjkaj v višini 2,5 milijard dinarjev in 25 %-na stopnja inflacije. Vse to terja takojšnje ukrepe na vseh področjih:

- uvoz repromateriala in opreme bo ostal na višini lanskega leta, kar bo v naši občini, ki je v veliki meri vezana na uvoz repromateriala, povzročilo določene težave,
- zaposlovanje se bo v občini v primerjavi s preteklim letom povečalo le za 1 %,
- prišlo bo do velikega omejevanja investicij, predvsem negospodarskih. Vse negospodarske investicije, ki nimajo zagotovljene ene tretjine sredstev iz

samoprispevka in pokrite finančne konstrukcije, bodo preložene,

- politika cen bo selektivna; v prvih treh mesecih naj bi se dvignile le cene energije in RTV naročnine,
- rast osebnih dohodkov bo za 25 % zaostajala za rastjo dohodka, v negospodarskih dejavnostih in skupnostih skupnih služb pa se bodo v tem letu osebni dohodki lahko dvignili največ za 16 %.

Delegati so v vseh treh zborih obravnavali informacijo o problematiki zdravstva v naši občini. Obrazložitev je podal tov. Kuhar, ki je poudaril, da je zdravstvo v naši občini, kljub številnim pripombam in pomanjkljivostim, ki so jih posredovale TOZD in skupnosti na visokem nivoju, tudi glede organiziranosti, čeprav bi se dalo še marsikaj izboljšati. Vitalni kazalci, visoka povprečna starost, umrljivost dojenčkov, nas uvrščajo nad evropsko povprečje. Smatra, da gre v primeru nezadovoljstva za posamezne primere, ki pa jih je potrebno takoj in tudi konkretno reševati, če do tega pride. Nakazal je tudi žgoči problem presejanja odkupljenih planov. Za kaj gre? Občinska zdravstvena skupnost odkupi na začetku leta plane posameznih zdravstvenih organizacij. Ko lete zaradi večjega povpraševanja po zdravstvenih uslugah itd. plane presežejo, jim jih Občinska zdravstvena skupnost praviloma ne plačuje. Tako je lani Zdravstveni dom Radovljica prekoračil odkupljeni plan za 320 starih milijonov. Zdravstveni delavci menijo, da je to opravljeno a neplačano delo, velik prispevek k stabilizaciji. Tovariš Kuhar je v nadaljevanju povedal, da bo letošnja resolucija na področju zdravstva povzročila povečanje participacije in omejitve programov. Začetek varčevanja bo pri investicijah, sledijo omejitve v klimatskem in zdraviliškem zdravljenju, omejitve v bolnišničnem zdravljenju, posebno še v Kliničnem centru v Ljubljani in drugih

izvenregijskih bolnišnicah, saj gre večina sredstev za to obliko zdravljenja, medtem ko potrosi osnovno zdravstvo le 13% sredstev. V prihodnjem srednjeročnem obdobju nameravajo z namestitvijo treh višjih medicinskih sester in negovalk izpeljati nego na domu. Dejal je tudi, da je odsotnost z dela, o kateri toliko govorimo in pišemo v naši občini, pod slovenskim in jugoslovanskim povprečjem.

Delegati zbora združenega dela na informacijo niso imeli pripomb, delegati zbora KS iz Boh. Bistrice so opozorili na problematiko bolniških prevozov v Bohinjskem kotu, ki je od Bleda relativno oddaljen in se jim dogaja, da morajo ponesrečenci zelo dolgo čakati na prevoz z rešilnim avtomobilom. Delegati družbenopolitičnega zbora so se zavzeli za omejitve potrošnje izvenregijskega bolnišničnega zdravljenja in za večjo izkoriščenost možnosti v regiji sami. Opozorili so tudi, da je potrebno posamične primere nepravilnega ravnanja zdravstvenega osebja do pacientov takoj reševati in se na ta način izogniti raznim posplošitvam.

Vsi trije zbori so sprejeli predlog odloka o splošnem interesu za območje izgradnje ceste skozi Poljče do naselja Begunje. Delegat KS Begunje je predlagal, naj istočasno z vprašanjem ceste v Poljčah rešijo tudi sanacijo potoka, ki teče vzporedno s cesto. Sprejet je bil predlog odloka o splošnem interesu na območju nakupovalnega centra Lesce, predlog odloka o elementih za določanje odškodnine za razlašena stavbna zemljišča na območju občine Radovljica. Do 28. februarja so določili rok za javno razpravo za osnutek odloka o ureditvi določenih vprašanj s področja zasebne obrti v občini Radovljica.

Program Skupščine občine Radovljica so sprejeli z dopolnitvijo, naj se četrtletno obravnavajo analize gospodarjenja ter z

vkjučitvijo pomembnejših zadev z dnevnega reda Skupščine SRS. Druženopolitični zbor je predlagal še oceno preskrbe in delovanje potrošniških svetov ter analizo funkcije delegatskega vprašanja.

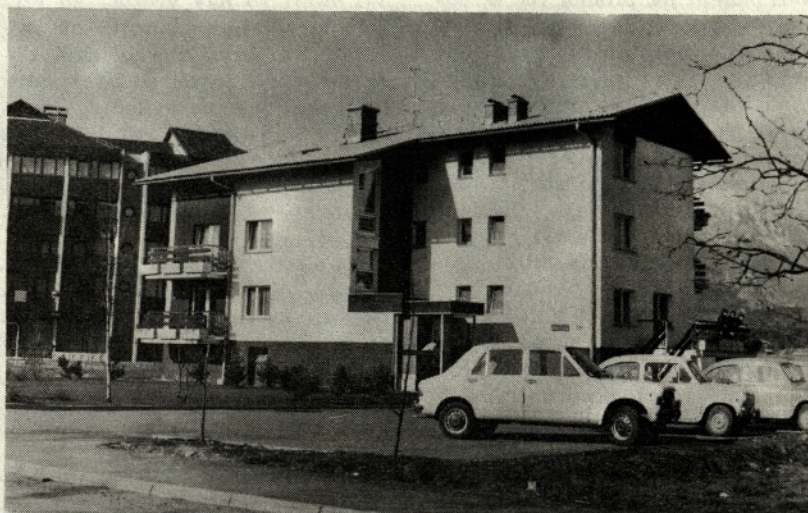
Na seji so delegati tudi imenovali Ignaca Blaznika za delegata zbora udeležencev družbenega dogovora o štipendijski politiki v SRS in tovarišico Pavlo Avsenik za tajnico Skupnosti otroškega varstva. Sprejeli so tudi delegate za Skupščino SRS za delovanje v izrednih razmerah in predsedstvo ter IS Skupščine občine Radovljica v izrednih razmerah.

Postavljenih je bilo več delegatskih vprašanj: konferenca delegacij ZZD - HTP Bled, TOZD Grad hotel Toplice, predlaga Skupščini občine Radovljica, naj z vključitvijo zainteresiranih dejavnikov na Bledu obnovijo sedežnico na Stražo, kjer je turistično zelo zanimiva in obiskana razgledna točka. Sedežnica je bila zgrajena pred leti, vendar objekt propada, čeprav je bil obisk gostov v času delovanja precej velik. Delegati ZKS iz Boh, Bistrice sprašujejo, kdaj bo RTV končno postavila pretvornik na Voglu in omogočila poslušanje Lokalne radijske postaje Triglav. Delegati KS Lesce pa v svojem delegatskem vprašanju pravijo, da so pripravljene financirati družbenokulturni center med Radovljico in Lescami, če pa bo stal v središču Radovljice, se bodo v Lescah dogovarjali za dograditev lastnega, manjšega kulturnega doma.

INDOK Radovljica

Ali si "parni" ali "neparni"?
"SOPARNI - PEKO 42"
Vsak dan hoden, ekonomičen -
energetska kriza me ne prizadene

"Pasje življenje", potoži človek.
"Človeško življenje", potoži pes.

Stanovalcem delavskega centra v Radovljici ne manjka lepih razgledov po okolici. Foto GG

PODELJENE NAGRADE

Izvršni odbor občinske raziskovalne skupnosti je po daljših pripravah, v katere so bili vključeni tudi izvršni svet skupščine občine Radovljica in druženopolitične organizacije občine Radovljica, izpeljal akcijo podelitve nagrad in priznanj za pomembne dosežke na področju množične inventivne dejavnosti. Hkrati s tem pa so bile podeljene tudi nagrade in priznanja učencem osnovnih šol za pismene prispevke na temo "Raziskovalna dejavnost in njen pomen".

Podeljena priznanja in nagrade imajo predvsem pomen pri spodbujanju in širjenju množične inovatorske in racionalizatorske dejavnosti med delavci in vzbujanje zanimanja za ustvarjalno in raziskovalno delo med mladino.

Za nadaljnje spodbujanje te dejavnosti je prav, da zapišem nekaj misli, izrečenih ob podelitvi nagrad na slavnostni seji občinske raziskovalne skupnosti.

Naša družba se dobro zaveda, da brez stalnega vključevanja novega znanja v proizvodnjo ne moremo pričakovati trajnega napredka in hitrega razvoja proizvodnih sil. Zato na vseh nivojih, od ZK, ZS, SZDL, raziskovalnih skupnosti in druženopoli-

tičnih skupnosti stalno spodbujamo akcije, katerih cilj je, znanstvenemu delu dati pravo mesto in pomen.

Že družbeni plan razvoja za sedanje srednjeročno obdobje je postavil raziskovalno dejavnost v ospredje in jo posebej naglasil kot družbeno dejavnost, ki naj omogoči hitrejšo uveljavljanje kakovostnih elementov gospodarjenja.

Tudi v resoluciji XI. kongresa ZKJ je zahteva po oblikovanju dolgoročne strategije v programih znanstvenih raziskav. Poudarjeno je bilo, da mora znanost še bolj kot doslej predstavljati del enotne samoupravne politike socialistične družbe, s katero delavski razred neposredno uresničuje svojo vodilno vlogo.

Velik prispevek k realizaciji tako zastavljene politike prav gotovo predstavlja novi Zakon o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih, ki dovolj celovito ureja odnose med posameznimi udeleženci v raziskovalnem procesu.

Poleg spoznanja o pomembnosti dosežkov ustvarjalnega znanstvenega dela pa je potrebno tudi mnogo naporov in prizadevanj, da

le-ti padejo na plodna tla in obrodijo sadove, ki bodo človeku omogočili boljše in srečnejše življenje. Prav tako pa je potrebno tudi nenehno prizadevanje, da se dosežki znanosti ne bodo spreminjali v svoje nasprotje in predstavljali nevarnosti za človeka in njegov obstoj. Nikoli ne smemo pozabiti, da so mogoče tudi take zlorabe znanosti in njenih dosežkov.

Če velja, da je potrebno mnogo prizadevanj za uveljavitev in pravilno uporabo znanstvenih dosežkov, je treba poudariti, da je prav toliko in še več truda potrebno vložiti za uveljavljanje dosežkov na področju množične inventivne dejavnosti.

Ti dosežki so prenekaterikrat v določenih sredinah zapostavljeni, spričo velikanskih vzponov znanosti, spričo možnosti uvoza tuje tehnologije in licenc. Toda prevladati mora spoznanje, da je v tej vrsti dejavnosti med množico delavcev skrit ogromen potencial znanja, ki nam, ustrezno vzpodbujen, lahko daje neslutene rezultate ob minimalnih vlaganjih. Še posebno pomembno pa je, da gre tu za aktiviranje in uveljavljanje našega lastnega znanja in pameti. Kadar pa gre za spodbujanje takih potencialov, nam ne sme biti žal ne časa, ne truda in ne denarja, kajti ta prizadevanja bodo slej ko prej obrodila sadove, od katerih bo imela koristiti vsa naša družba.

Te misli so nas vodile, ko smo že v preteklem mandatu organizirali razstavo inovacijskih dosežkov. Iste misli so nas vodile tudi, ko smo se odločili, da v okviru občinske raziskovalne skupnosti podelimo priznanja in nagrade najuspešnejšim inovatorjem v občini Radovljica. Le obilici dela, ki jo zahteva organiziranje take dejavnosti, in pomanjkanju kadrov, ki bi bili pripravljene poleg svojih rednih zadolžitvev aktivno sodelovati z občinsko raziskovalno skupnostjo ali v njej gre pripisati, da do realizacije te zamisli ni prišlo že prej.

Čeprav odziv na pripravljeno akcijo ni bil najboljši, moramo biti z začetim delom zadovoljni. Mislim, da bo ta začetek za marsikoga spodbuda za nadaljnja prizadevanja po izboljšanju odnosa do množične inventivne dejavnosti

V občinski raziskovalni skupnosti bomo s tako obliko pospeševanja inovatorske dejavnosti nadaljevali tudi letos in v naslednjih letih, zato bi povabil k sodelovanju tako tiste, ki imajo racionalizacijske predloge kot tudi tiste, ki želijo pomagati pri organiziranju takih in podobnih akcij za pospeševanje uporabe znanstvenega dela v praksi.

Silih Vlado

Mežaklji s premerom 148 cm pa nima več dolge življenjske dobe, ker ima do 7 m suhega vrha.

Obstajajo še številne smreke z okoli 90 cm premera, za katere so podatki že zbrani ali jih zbiramo, njihovo število pa še vedno večja.

Zelo zanimiva je kačasta smreka v revirju Bohinjska Bela pod Štucami, ki ima premer 50 cm in jo zaradi redkosti predlagamo za zaščito.

Prav tako imamo zbrane podatke o lipah velikankah s premerom nad 100 cm, omenjene podatke pa še zbiramo.

Hrasti: V blejski kotlini so številni hrastovi orjaki.

V Grimščicah na Rečici je Zavod za spomeniško varstvo Slovenije med prvimi drevesi zaščitil nad 40 hrastovih dreves že takoj po končani II. svetovni vojni na pobudo nekdanjega lastnika Šveglja. Sedanje meritve so pokazale, da je njihov premer po večini nad 100 cm. Orjak med orjaki pa je hrast s premerom 145 cm. Njegova starost je po mnenju prednikov nad 500 let. Zaščita omenjenih hrastov pa je bila bolj na papirju, tako da so tamkajšnji prebivalci samovoljno posekali dva do tri drevesa. Popolnoma sta se v po vojni posušili le dve drevesi in še ti dve drevesi je poškodoval človek.

Bresti: V predelu Bleda in okolici je nekaj orjaških brestov. Po sedaj znanih podatkih je največji, najlepši polno lesni, nepoškodovani Šmitov brest v Želečah, s premerom 127 cm.

Bresti v Spodnjem Kozjeku na Mežaklji pa so zanimivi zaradi izredno razraslih krošenj. Njihovi premeri so 122, 106 in 73 cm. Brest pri Blegašu s premerom 105 cm nekoliko zaostaja za zgoraj navedenimi. Posebnost je tudi Gregoričev Imovc na Zgornjih Lazah s 108 cm premera.

Ostale pomembne drevesne vrste v ožjem Bledu so: breza 91 cm, črni bor 73 cm, zeleni bor 75 cm, topola s 127 cm, vrba 86 cm, črni gaber 72 cm, mecesen 75 cm, tise 44 in 41 cm.

DREVESNA - SPOMENIKI

Zbiranje podatkov drevesnih orjakov po posameznih vrstah v blejski kotlini je obrodilo sadove. Nastalo je že pravo tekmovanje med blejskimi in bohinjskimi gozdarji.

Predlagam, da je leto 1980 leto zaključnih ugotavljanj dreves-spomenikov, ki jih na območju GG Bled predlagamo za zaščito.

Prikaz najizrazitejših drevesnih vrst v blejski kotlini z osnovnim podatkom - prsnim premerom:

Bukve v Homu: Mruževa s 135 cm,

Peškotarjeva s 115 cm, Stefančkova s 100 cm; v Zaki Dešmanova s 133 cm, rdeča bukev v blejskem parku s 127 cm.

Navedena drevesa so zdrava in se jim višinski in debelinski prirastek še ni zmanjšal.

Smreke - Gogalova smreka kraljica sodi med najbolj zanimive smreke tega področja, ker mimo vodi turistična sprehajalna steza na Stan. Njen sedanji premer 106 cm, obseg se poveča letno tudi do 5 cm, debelno lubje pa je še vedno rdeče rjave barve. Smreka Levov vikend na Ravneh na

Nekatera eksotična drevesa na Bledu so: ciprese 85 in 88 cm, doglazije 75 in 70 cm, ki s starostjo do 100 let sodijo verjetno med najstarejša tovrstna drevesa v Sloveniji. Omenjene doglazije rastejo v parku vile Rog; čuga 61 cm, platana 128 in 109 cm, kavkaške jelke od 80 in 90 cm in drevo ginko 51 cm.

S temi eksotičnimi drevesi bi zaključil malo suhoparno naštevavanje drevesnih vrst z namenom, da bi sprožil iskanje posameznih zanimivih dreves po vseh revirjih GG Bled, saj je splošna slovenska akcija ugotavljanje dreves - spomenikov v našem gorenjskem kotu najmanj uspela.

Zbiranje podatkov o drevesih - spomenikih bomo razširili tudi na pričevanja lastnikov dreves, gozdnih delavcev in gozdarjev; o drevesih samih in o dogodkih, ki so se zgodili pod krošnjami teh dreves.

Marjan Zalokar

Slika Gogalove lipe v Zg. Radovni je iz leta 1906. Na njej je naš gozdar Prešeren Jaka v drugem letu starosti in že kot tak ponosen na orjaka njihove domačije.

BUKEV VELIKANKA NA DOSLOVŠKI PLANINI POD STOLOM!

V višini znanega Valvazorjevega doma - planinske postojanke, se proti vzhodu razteza troje planin - Žirovniška, Zabreška in Doslóvška planina. Razmejujejo in prekinjajo jih smrekovi gozdovi - privatne parcele, kmečko gospodarjeni in dovolj dobro ohranjeni. Ti planinski pašniki so zelo lepi, posebno kot razgledne točke so enkratni. Vsi se pospešeno zaraščajo, posebno zadnji je že gozd v mladju in letvenjaku. Kaže, da bo tudi velika in nekdanja lepa pastirska kočja že v nekaj letih razpadla - nihče je ne potrebuje več. Opuščeni pašnik prehaja v gozd, ki je zastaran, nenegovan in zapuščen. Je last

pašne skupnosti, v novejšem času last KŽK Kranj. Tudi zaradi tega se je na robu planine, ob stezi, ki je planinska transverzala iz Begunjsčice na Stol, ohranilo nekaj častitljivo starih bukev. Ohranjali so jih zaradi tega, ker so v dežju in v nočnem hladu nekaj stoletij dajale zavetje in streho živini, ki jo je bilo nekdanj tam gori precej več kot dandanes. Največja med njimi je pravi orjak, ki mu daleč naokoli ni para. Ko stopaš proti njej izpod planinske kočje, se najprej zagledaš v slikovit površinski, koreninski pletež, ki se nakodrano zliva po bregu. Ko dvigneš pogled, se ne moreš načuditi dimenzijam. Razbrazdano, drobno prepikirano ljubje obkroža lesovino, ki bi bila v preseku sicer

okrogla, vendar je sestavljena iz množice polkrogov, ki drug drugega ovirajo v nakodrano krožnico. Njen obseg je 510 cm. Če bi to krožnico raztegnil - izmeril ves obseg drevesa, ki je pokrit z lubjem, bi bil ta še polkrat večji. Iz tega ogromnega, dokaj kratkega debla, se v višini 4-5 m izraščata okoli 10 večjih ali manjših vrhov. Težko je ugotoviti, ali so veje ali vrhači. Čeprav je od tu naprej glavno deblo le nakazano, je še vidno. Nekako pri 25-30 m se zaključi in tvori dovolj izrazit vrh. Dva močnejša izrastka je na spodnji, južni strani pred nekaj leti odkrnil sneg ali veter. Dve, za srednji panj veliki, rani zijata iz debla. Krošnja na tej strani je odprta in se bo le težko zarasla. To pa

drevesa še ne bo oviralo pri nadaljni rasti - bolje, obstoju. Bukev je še dovolj vitalna in utegne preživeti še precej let. Njeno starost je težko oceniti. Več kot 200 let ima zagotovo, zgornjo mejo njene starosti pa bi ocenil na 350 let.

Bukev na doslovški planini je vredna ogleda. Vredna je tudi, da jo kmalu zaščitimo. Stoji namreč na dovolj prometni točki. Kakih 10 minut pod planino je speljana tudi nova gozdna cesta. Pristop do Doslovške planine in do opisane bukke je tako znatno olajšan.

M. Zupan

Bukev velikanka iz Doslovške planine
Foto: M. Zupan

PO SLEDEH PRVE ŽIČNICE NA SLOVENSKEM

Pod Begunjščico v dolino Zelenice je bila pred dobrimi 100 leti - 1873 napeljana prva žičnica na takratnem kranjskem ozemlju. Pravo čudo je morala biti ta bistroumna tehnična naprava za tiste čase. Namesto "ciganja" s sanmi so vozički sami po žici pripeljali dragoceno železno rudo. Prinašalec zamisli in soizumitelj te naprave je bil tehnični ravnatelj iz jeseniških in javor-niških plavžev gospod vitez Lambert von Pantz.

Tekma za boljša jekla je od leta 1850 povzročila iskanje primer-nih železovih rud po vsej Evropi. V letih 1860-1872 so tudi v širši okolici naših železarskih krajev temeljito brskali in primerjali rude iz raznih nahajališč. Rudosledci so ugotovili, da je prav ruda iz južnih pobočij Be-gunjščice in Košute najprimernejša za izdelavo feromangana in zrcalovine, ki sta bili veriga v proizvodnji jekla. Z odkritjem rude za izdelavo feromangana se je v naših krajih zelo pospešilo rudarstvo, oglarstvo in gorski transport, sprva ročni, pozneje pa na moderni način z žičnicami. Gozdarstvo in pridobivanje lesa sta takrat služila predvsem

železarstvu, naša panoga je bila železarstvo povsem podreje-na. Gozdarstvo se je razvijalo le vzporedno z železarstvom. Potrebe po kvalitetnejšem železu in jeklu za vojaško opremo, za raz-vijajoča se transportna sredstva - železnice, so prinašale tudi na-predek naši stroki v sedanjem smislu. Saj ta takrat, razen v gojitveno-varovalni in ureditveni smeri, ki pa je bila zanimiva predvsem kot katastrska razde-litev, ni bila razvita. Potrebe po lesni surovini so bile v splošnem mnogo manjše kot dandanašnji.

Podjetniki Ruardi in pozneje zdru-ženi v KID, so se pod vodstvom raznih Zoisov (slika 1) prav kma-lu vključili v svetovno tekmo za boljšim jeklom. Imeli so srečno roko, ko so leta 1872 izbrali za ravnatelja celotnega imetja KID viteza Lambreta Pantza. Povsem slučajno - tokrat zaradi bogate manganove rude, najdene pod Be-gunjščico, so v javor-niških plav-žih prvi izdelali kvaliteten ferro-mangan. V vseh avstrijskih de-želah, pa tudi drugod, mu ni bi-lo para. Na svetovni razstavi na Dunaju je KID za svoj izdelek prejela diplomo in kolajno. Čez pet let so enako ali še vrednejše

priznanje dobili na svetovni raz-stavi v Philadelphiji v ZDA!

Takšna afirmacija kranjskega plavžarstva je bila nekaj izrednega. Prav gotovo je tudi pri teh-nologiji pridobivanja feromangana imel velike zasluge ravnatelj Pantz. Naročila za izdelek so se množila. Pred odgovornimi s Pantzom na čelu je bilo vpraša-nje, kako čimveč rude dobiti iz nedostopnih predelov Begunjščice. Pantz je predlagal gradnjo žične transportne naprave, ki naj bi bila napeta od izvoznega rova in ostalih večjih nahajališč rude (pod današnjim Roblekovim domom) do ravninice, imenovane Jezerca, na Smokuški planini. Od tu dalje po poti hitrejše odvažanje rude ni bilo več vprašanj. Odvažali so jo z vprežno živino. Njegov pred-log je bil sprejet.

Gradnja mojstrsko skonstruirane žičnice se je začela jeseni leta 1873. Ker se je mudilo, so jo gradili pozimi. Spomladi 1874 je bila nared.

"Naprava je bila zelo pomembna, saj pomeni v tehničnem pogledu za razvoj žičničarstva zelo na-predno rešitev. Bila je tako us-

pešna, da jo je konstrukter patentiral (za 10 let) in je bilo po tem sistemu zgrajenih še pet žičnic. Dve od njih sta obratovali še po drugi svetovni vojni (Blatni graben, Mokri log). Vsa strojna oprema je bila delo naših obrtnikov, delavcev KID, po Pantzovih načrtih. (Kostenapfel) Celotne spravlilne dolžine je bilo 889 m. Delila se je na dva dela. Od spodnje postaje do srednje, z izogibalščem in opornikom na sredini, je bilo 498 m, od srednje do zgornje, prav tako z opornikom in izogibalščem na sredini, pa je bilo 391 m. Skupna višinska razlika je bila 361 m (187 m in 174 m). Srednja postaja je bila lom padca in na njej so se vozički ročno potiskali iz zgornje linije na spodnjo in obratno. Celoten prevoz z nakladanjem in razkladanjem je trajal 20 minut. Tako je seveda žičnica morala imeti dve strojnici. Upravljalo jo je pet mož. (Verjetno dva spodaj dva zgoraj in eden v sredini). Pred Pantzovo napravo so rudo vozili po skoraj dva kilometra dolgi, nevarni poti z ročnimi sanmi (samotežnicami). Tak prevoz je bil možen predvsem pozimi. Bilo je garaško delo, slabo plačano in nevarno. Pot, po kateri so se vozili, je še lepo vidna. Kakšen napredek je bil to! Prej dve do tri ure, sedaj za približno isto količino 20 minut. In to v vsakem letnem času.

10. Rudarji pri Savskih jamah — Karavanke

"Pantzova žičnica na Begunjsčici je bila v načelu nihalna žičnica. Za vzdolžno progo je uporabil le eno nosilno vrvo. Problem križanja vozičkov je duhovito rešil s pomočjo dvožlebnih tekalnih koles na vozičkih. Z zanimivo konstrukcijo zavornega mehanizma je dosegel, da se vozičkoma ni bilo treba srečavati na sredini proge, ampak tam, kjer je bil teren pripraven za postavitve izogibalščiča (in opore). Pantzov sistem je omogočil tudi lomljenje trase v horizontalnem smislu" (Konstenapfel). Original-

na je njegova zračna zavora, konični bobni in navijanje vlečne vrvi. Njegovi izumi so izključili uporabo dvovravnih nemških žičnic, ki so jih prav takrat pričeli forsirati.

To je bila poleg Obachove premogovniške žičnice v Hrastniku, ki je bila zgrajena v istem letu prva žičnica na Slovenskem.

Žal je pospešena proizvodnja feromangana trajala le nekaj let. Že 1877 so KID prehiteli Nemci, Francozi in Angleži. Prizadela pa jih je tudi evropska finančna kriza, ki se je pričela že leta 1873. Nekaj let jih je feromangan reševal popolnega propada. Brez njega bi gorenjsko plavžarstvo lahko zatoniло, s tem pa bi obubožalo tudi prebivalstvo. Prehiteli so jih tudi v tehnologiji kurjenja peči, tu so še vedno uporabljali oglje, evropske naprednejše države pa so že uporabljale neprimerljivo boljši koks. Proti letu 1884 je pričelo primanjkovati še lastne rude in prvič so jo morali uvoziti iz Nemčije in Severne Afrike. Vse te krize so KID prisilile tako daleč, da so predvsem v Italjanih pričeli iskati kupce za les. V velikih količinah so ga pričeli izsekavati na Jelovici, Pokljuki, na Komarči in nad Bohinjskim jezerom. Kako imenitno vlogo so takrat spet opravile Pantzove žične naprave. Les je dotekal v dolino za

9. Delovišče na žičnici — manganovi rudniki na Begunjsčici

ta čas hitro, nepoškodovan in poceni.

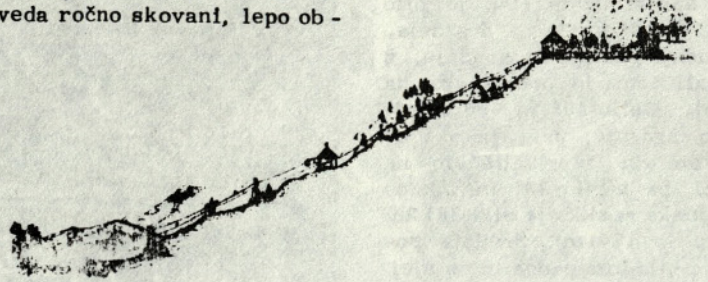
Vsa ta kritična obdobja je direktor Pantz vestno polzkušal in reševal težke, skorajda nepremagljive ovire. Vendar so mu nadrejeni zaradi medsebojnih sporov, intrig in neenotnosti vse manj zaupali. Grozili so mu z odpovedjo, čeprav je sijajno rešil marsikatero zapleteno tehnične in ekonomske probleme v železarski proizvodnji. Posebno veselje je imel s polaganjem žičnic za prevoz rude in lesa, ki so bile odlično prilagojene izredno težkim in nedostopnim terenom. Vsega je napravil pri KID šest žičnic, ki so vzbujale zanimanje tudi pri tujih strokovnjakih. Vse so bile zgrajene svojstveno in prilagojene za najtežje razmere.

Tako kot mnogim nesebičnim in naprednim strokovnjakom se je godilo tudi Pantzu; za trud in 20-letno udejstvovanje ga je podjetje 1888 odpustilo in upokojilo. Poslej je pri KID delal le honorarno, pri postavljanju novih industrijskih obratov, zagrenjen in zlomljen. Tudi takratni slovenski časopis "Narod" je nekoč zabeležil, da je bil ravnatelj Pantz sicer prepričan Nемеc, vendar do sodelavcev in delavskega sloja vedno pošten in pravičen.

Po današnji gozdarski ureditvi se je prva Pantzova žičnica nahajala v oddelku 207 d in e revirja Žirovnica. Gozdovi so zlasti v zg. nedostopnejšem delu dokaj bogati, tako zasebni kot družbeni, dovolj ohranjeni, le delno gospodarjeni. Pred nekaj leti - 1972 smo odvzeli na cca 30 ha 1500 m³ lesne mase. Zelo zanimivo je, da smo se po daljšem omahovanju, kako naj spravimo les iz višine 1200-1300 m na koto 800 m, kjer je cesta za tovrnjake, odločili za žičnico - z močnejšim vrtlom ali žičnim žerjavom. O Pantzovi žičnici, ki je potekala na spodnji polovici po isti liniji kot naša, smo takrat prav malo vedeli. Čisto spontano in slučajno je prišlo do tega, da smo po 100 letih skoraj po isti trasi vozili les, kot so vozili feromangan z Begunjščice. Pri našem delu smo naleteli na veliko ostankov. Najprej kameniti temelji spodnje in zgornje postaje, nato srednje postaje, ki je

bila nekakšna povezava iz dveh delov sestavljene žičnice. V zg. delu nasipi iz jalovine, ki so nastajali ob jamah in odprtih kopih. Najti je bilo mogoče ostanke žične vrvi, ostanke steklenic od piva (z oznako Stare Mengeš), železne dele ročic vozičkov, zakovice, žeblice. Vsi taki deli so bili seveda ročno skovani, lepo ob-

likovani; tako, da se človek čudi obrtniški spretnosti takratnih mojstrov. Pričakovali bi, da je bilo za tako napravo vse dobro in ni bila potrebna natančnost, vendar so bili ljudje izučeni in vajeni le kvalitetnega dela.

Slika 8. Vzdolžni profil prve Pantzove žičnice na Begunjščico (1873)

Ob preišljevanju, kako so danes naloge razdeljene in specializirane, moramo priznati, kako vsestranski je bil konstrukter Pantz. Kot tehnični direktor je risal, trasiral, izumljal drobne tehnične dodatke, celo avtomatizacija mu ni bila tuja. Prav gotovo je vse terene pregledal, prehodil in preštudiral. Na eni strani je opravljal drobnjakarsko delo, na drugi strani reševal širša ekonomska vprašanja. Težko je primerjati današnje delo strokovnjakov s takratnim. Lahko si predstavljamo, da takrat družbeno-političnega dela niso poznali. Ob redkih tehničnih kadrih pa so bili osamljeni, kot sodelavci so jim bili na razpolago samo ročno izučeni delavci in mojstri. Z njimi so morali tesno in veliko sodelovati.

Ko sem se pričel za ostanke naprave podrobneje zanimati, sem spoznal, da je prva slovenska žičnica za železarstvo in tudi za gozdarstvo zelo pomemben tehnično-kulturno-zgodovinski spomenik. Vsaj temelje naprave bi morali zaščititi in rešiti pred propadom; vsaj spodnjo postajo žičnice. Izredna kulturna gesta bi bila, če bi na te temelje vzdali spominsko ploščo. Ne samo dolg železarjev, tudi nas gozdarje ta naprava zavezuje. V pogovorih s kustosom gorenjskega muzeja v Kranju in z arheologi, ki raziskujejo ostanke na Ajdnu in ob obisku v jeseniškem železarskem muzeju so te misli na-

letele na odobravanje in moralno podporo.

Tudi ta skromni prispevek naj bi opozoril ljudi, ki imajo voljo prisluhniti, da bi bilo le morda primerno, da se spomnimo človeka, ki je za naš takratni živelj in posredno tudi za nas veliko storil. Usoda in razvoj železarstva in tudi gozdarstva pri nas bi bila brez njegovega dela bistveno drugačna. Morda tudi zanj velja, kot velja za vse zaslužne moše: če se nam ne zdí vredno, da bi se jih spominjali, jih nismo bili vredni.

M. Zupan

V i r i :

A. Rjazancev: ŽELEZAR 1958

A. Rjazancev: Razpad fužin in nastanek metalurške industrije na Jesenicah - Jeklo in ljudje 1964

A. Kostenapfel: Zgodovina žičnic - Gozdarski vestnik 1974

Reven je tisti, ki nima nič - razen zlata, so rekli stari ljudje.

Kdor hoče v miru živeti, naj ne pove, kar ve, in ne verjame, kar sliši.

Poročilo o ogledu turističnega kompleksa v Puli - Ližnjanu, Marlera

Na podlagi sklepa komisije za družbeni standard, ki deluje znotraj sindkata SOZD, je bil dne 21.2.1980 ogled prostora in objektov, katere upravlja DO Arena-turist Pula v Ližnjanu pri Puli.

Na kraju samem je bilo ugotovljeno:

1. da je turistični kompleks Marlera pri Ližnjanu lociran na najbolj južnem delu Istrskega polotoka, oddaljen od Ližnjana 2 km oz. od Pule 14 km, in da v celoti meri prek 16 ha in je popolnoma ločen od drugih, npr. od Medulina;
2. da je upravljalec kompleksa Arena Turist-Pula, ki je del površin za kmetijsko obdelovanje prepustila, oz. šla v skupno vlaganje z DO Puljanka Pula;
3. da pelje iz naselja Ližnjan do Marlene asfaltirana cesta, ki jo upravlja DO Arena-Turist, prav tako je v Marleri trafo postaja z zadostnimi električnimi kapacitetami in razvodi. Vodovodno omrežje je, vendar prihaja do izgub vode zaradi slabe napeljave;
4. da so v kompleksu Marlere tudi turistični objekti, katerih Arena-turist zadnja 3 leta ni uporabljal, in to:
  - a) dve depandansi z apartmaji (vse opremljeno), v vsaki depandansi štiri veliki apartmaji in dva manjša apartmaja, skupno bi bilo možno v objektih razpolagati z 62-64 ležišči. Oba objekta je možno takoj uporabiti, le da bi jih morali prepleskati in urediti okolično. Predlaga se, da se pohištvo uporabi, medtem ko naj se kuhinjska oprema ne bi uporabljala. V obeh depandansah so sanitarni prostori in kopalnica za vsak apartma;

b) skupni objekt v izmeri 43,6 x 10,3 m, višina 3,5 m, ki je služil za kuhinjo in trgovino. Objekt je v dobrem stanju, potreben pleskanja, polaganje podov, zamenjave oken in notranje opreme. Objekt je primeren za kuhinjo, jedilnico in bife. V tem prostoru so še ločeni sanitariji in tuši. Ocenjuje se, da je kapaciteta dovolj velika za dolgoročne potrebe članic SOZD GLG;

c) kamp prostor - na tem prostoru je razvedena električna napeljava za priključke kamp-prikolic - za cca 200 prikolic; na srednji kamp je zgradba s tuši (6), WC (8) in dve umivalnici (26) ter skupen prostor za pomivanje posode z 10 koriti. Zgradbo je prav tako potrebno obnoviti (pleskanje, zamenjava pip, bojlerjev, ogledal);

d) obala je primerna za kopanje in je oddaljena od ceste in depandans cca 200 m. Na obali sta dva vodovodna priključka za postavitve tušev. Celoten kompleks je ob depandansah zasajen z visokimi cipresami (dva drevoreda), medtem ko je kamp brez drevja. Ves kompleks leži na ravnini, do morja pelje nemejena poljska pot;

e) poleg teh uporabnih objektov je za jedilnico velika stavba, ki razpada. V njej je trafo postaja, ostali prostori pa, razen kamnitega oboda razpada. Stavba je brez knjižne vrednosti. Strokovnjaki naj bi ocenili, ali se v to izplača vlagati oz. jo adaptirati.

5. Po ogledu objektov je bil v Puli razgovor z upravljalci, to je predstavniki Arena-turista, z generalnim direktorjem Dariom Matoševićem in direktorjem TOZD-kampi Medulin Rucionom Kiracem. V razgovorih smo izvedeli, da objektov v Marleri niso izkoriščali zadnja tri leta zaradi

ekonomskega računa, oziroma oddaljenosti objektov od ostalih kampov in hotelov te DO. Knjižna vrednost vseh objektov v Marleri je 1,3 md. S din, z letno obveznostjo iz kreditov 80 mio. S din. Arena-turist je pripravljena objekte in kompleks prepustiti dovolj veliki in močni organizaciji, ki bo objekte usposobila in razvila. Povedali smo, da za nas pride v poštev samo dolgoročna rešitev. Dogovorili smo se (ker v občini Pula po njeni politiki prodaja objektov in zemljišča ne pride v poštev) za dolgoročno poslovno sodelovanje na osnovi skupnega vlaganja po posebnem samoupravnem sporazumu. Če bi članice SOZD npr. že leta 1980 začele obnavljati objekte, bi to že bila prva vloga na omenjeni osnovi. Povedali so nam tudi, da pridejo v poštev tudi zakupne oblike, kar pa smo v principu odklonili. Predstavniki DO Arena-turist so se zavezali, da pripravijo poseben globalni samoupravni sporazum o skupnem vlaganju z možnostjo koriščenja objektov že v letih 1980 do 1.3.1980.

Udeleženci ogleda smo menili, da je možnost, ki se ponuja članicam SOZD, izredno zanimiva, za to predlagamo, da si objekte ogledajo vsi predstavniki DO članic SOZD že do 29.2.1980. Ocenijo naj možnosti oziroma stroške za najnujnejše adaptacije. Gradbenik in arhitekt naj zadevo ocenita in na tej osnovi naj sprejme SOZD odločitev, ali oz. v kakšnem obsegu vlagati v objekte Marlera. Če sprejmemo pozitivno odločitev bi morali pripraviti tudi dolgoročni program razvoja oziroma postavitve objektov, npr. bungalovov za potrebe vseh članic SOZD, kar bi vključili v informativne načrte za to področje, ki je v izdelavi, in ki bodo letos sprejeti.

Glede na bližajočo se sezono in glede na možnosti letovanja v letu 1980 predlagamo hitro ukrepanje.

SOZD GLG

VARNOST PRI DELU

Dobro smo že zakoračili v novo leto 1980 in kmalu bomo začeli primerjati doseženo delo s planiranim. Primerjali se bomo tudi z delom v minulem letu. Za lani so podatki zbrani in obdelani. Oglejmo si dogajanja s področja varstva pri delu.

Pri 502 zaposlenih je bilo 60 primerov nesreč oziroma 42 odstotkov več kot leto poprej. Nesreče so terjale nekoliko manj bolniške odsotnosti na enega ponesrečenega, to je 22 dni. Opraviti imamo z višjo pogostnostjo in manj hudimi nesrečami. Tako nihanja iz leta v leto kažejo v 10-letnem povprečju težnjo po zniževanju. Spremembe so po TOZD oz. TOK velike in netipične. Pri sorazmerno majhnem številu zaposlenih ena večja nesreča z daljšo bolniško odsotnostjo onemogoči vsako analiziranje vzrokov. Smrtnih primerov nismo zabeležili že nad 10 let, čeprav je bil prej vsaj po en primer na leto.

Med nesreče štejemo tudi one, ki so se pripetile na poti na delo in z dela. Le-teh je bilo pred leti skoro tretjina vseh. Z organiziranimi prevozi delavcev na delo smo jih znižali na 6 primerov oz. leto prej na 4 primere.

Na nevarnih delih prevladujejo delavci z daljšim delovnim stažem in večjimi delovnimi izkušnjami. Pogosto taki delavci podcenjujejo nevarnosti, kar vodi k nesrečam. Dviganje starostne strukture delavcev povečuje tudi obolevnost in invalidnost. Najbolj so očitni primeri slabšanja fizične sposobnosti pri starosti nad 50 let. Odsotnost z dela zaradi bolezni je vsako leto višja. Na enega zaposlenega je bilo lani zgubljenih 32 delovnih dni, leto prej pa 28 dni. V TOZD gozd. Bohinj je bila ta odsotnost celo 51 dni na delavca. Preko 200 delavcev je lani vsaj enkrat nastopilo bolniški stalež. Najmanj primerov zostanka z dela beležimo v mesecih juliju in decembru, a največ v novembru, oktobru, februarju in marcu.

Med vzroki odsotnosti prevladujejo revmatska obolenja, prebavne motnje in razni prehladi. Bolniški stalež še vedno odmerjajo zdravniki po področnih ambulantah kot: Bohinj, Kranjska gora, Jesenice in Radovljica. Pre petimi leti ustanovljena obratna ambulanta pokriva le TOZD gozd. Pokljuka, TOZD gozdno gradbeništvo, TOZD avtoprevoznništvo z delavnicami in DS-skupnih služb.

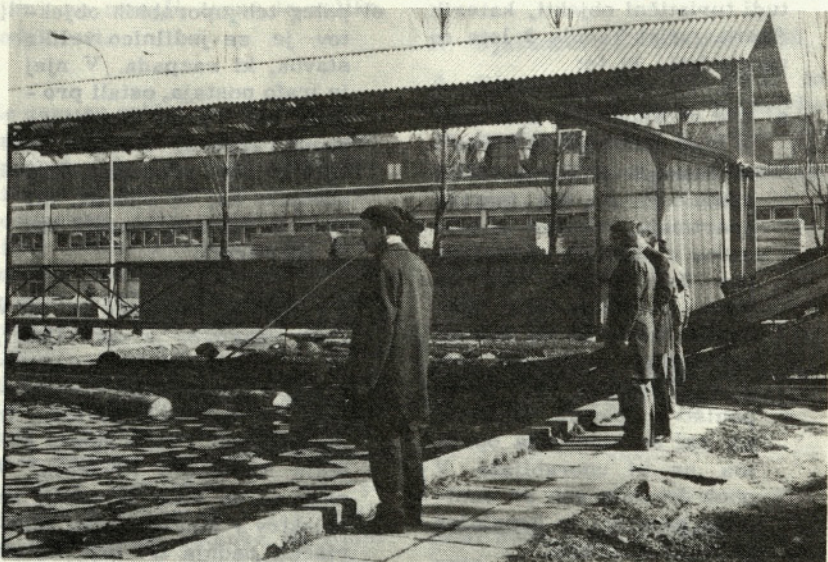
Velike oddaljenosti še ne dajo upanja, da bi obratna ambulanta na Bledu kmalu pokrivala tudi ta območja. To lahko trdimo za kurativni del zdravljenja. Drugače pa je lahko s preventivnim delom obratne ambulante, katerega še ni razvila v predvideni višini. Zdravnik in sestra se usposabljata na področju medicine dela, Z dodatno opremo ambulante bi lahko kmalu prešli na obdobje občasne, redne preglede naših delavcev v eni ambulanti. Z večjim številom pregledanih na enem mestu bi dobili tudi večji vzorec za razne analize vzrokov bolezni. To sedaj opravljata dva dispanzerja za medicino dela, in sicer na Jesenicah in v Radovljici. Vsekakor je naslednji korak od ustanovitve obratne ambulante centralizacija preventivne dejavnosti, večja strokovna usposobljenost zdravstvenega osebja in ne nazadnje ustrezna opremljenost ambulante.

Zadnja leta beležimo višje število delavcev, ki so šli na ocenitev invalidnosti. Gozdno gospodarsko območje je razdeljeno na pristojnost invalidske komisije na Jesenicah in v Kranju. Lani je bilo ocenjenih 20 naših delavcev, in sicer 14 primerov za invalide III. kategorije in trije primeri I. kategorije. Invalidnost III. stopnje je za gozdarstvo najbolj problematična, ker navadno odredijo drugo - lažje delo, katerega pa skoraj ni. Zato se že v pripravljalnem postopku orientiramo na druge DO, ki bi bile pripravljene prevzeti naše delavce. Nekateri primeri so težko rešljivi. V veliko pomoč nam je sporazum z lesno industrijo o zaposlovanju invalidov.

Da ohranimo pri zdravju čimveč naših delavcev in da se čim manj poškodujejo pri delu, porabimo letno za zaščitna sredstva skoraj 100 starih milijonov dinarjev.

Delo v gozdarstvu je in bo še ostalo nevarno, zato bodo morala biti prizadevanja nas vseh še večja, da ohranimo delovno sposobnost do normalne starostne upokojitve. Zdrav in usposobljen delavec je naš cilj, za katerega nam ne bi smelo biti žal prizadevanj in sredstev.

Z. H.

Člani invalidske komisije so si ogledali delovne pogoje na Rečici pri Bledu. Foto GG

ZDRAVIH BORCEV JE VSAKO
LETO MANJ

Radovljica

Kljub večji skrbi za borce, ki se kaže v organiziranju posebnih ambulant, rednih preventivnih sistematičnih pregledov itd., se zdravstveno stanje tega dela prebivalstva v radovljiški občini iz leto v leto slabša.

Od leta 1975 delujejo v občini Radovljica ambulate za borce v okviru Zdravstvenih domov Radovljica, Bled in Bohinjska Bistrica. V Radovljici jo borci lahko obiščejo vsak dan, na Bledu štirikrat tedensko, v Bohinjski Bistrici pa trikrat tedensko.

Do decembra so tako v Radovljici sistematsko pregledali 617 borcev, kurativnih pregledov pa je bilo 2.417. Petinštirideset borcev so napotili v zdravilišča, vendar so jih v te ustanove sprejeli šele pozno jeseni ali pa jih celo niso.

Na Bledu so opravili 570 pregledov in ugotovili visoko obolevnost borcev. Na prvem mestu so bolezni srca in ožilja, sledijo bolezni gibal in bolezni dihal.

V Bohinjski Bistrici je bilo opravljenih 216 sistematskih pregledov, 267 prvih ambulantnih pregledov in 302 ponovnih. Tudi v Bohinju prevladujejo med borci iste tegobe, bolezni srca in ožilja, dihal in degenerativna obolenja sklepov.

Skrb za borce mora biti v prihodnje še temeljitejša.

INDOK center Radovljica

"Bolfenk, si ti že kdaj videl vraga?"

"Ne Fonzek, še nikoli."

"Poglej v mojo denarnico, pa ga boš videl!"

"Tota tvoja denarnica je prazna, nič ne vidim v njej."

"Vidiš Bolfenk - to je vrag."

NARAVNA DEDIŠČINA V VARSTVU OKOLJA

Pod tem naslovom je DIT gozdarstva Bled, 8. aprila t.l., pripravil predavanje prof. Staneta Peterlina, vodja republiškega zavodja za varstvo naravne dediščine. Že sam naslov je obetal zanimivo poslušanje ter gledanje barvnih diapozitivov.

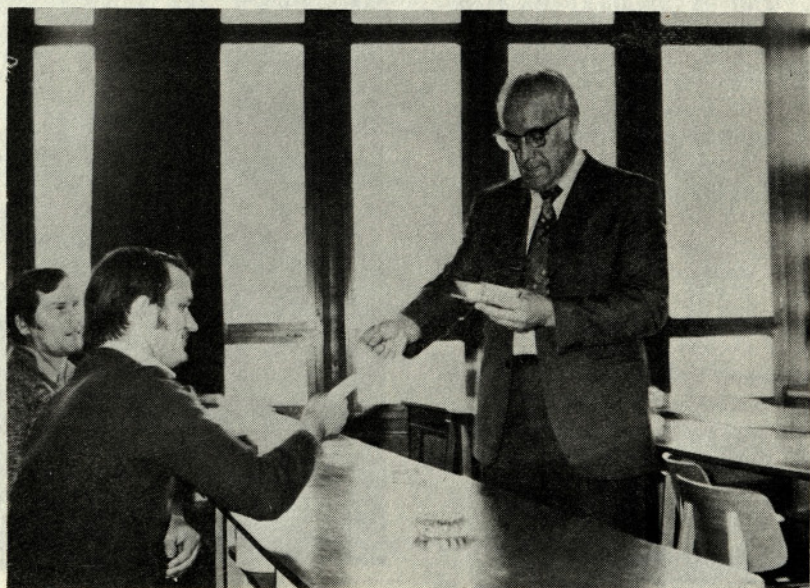
Predavatelj je v uvodu opredelil sam pojem naravne dediščine v odnosu do okolja. Pojem okolja je danes v vsesplošni rabi in zaradi tega velikokrat izgublja svoj osnovni pomen, ki pa se v povezavi z varstvom narave jasno oblikuje in izraža. Predvsem je pod naravnim okoljem in z njim povezanimi težnjami za njegovo ohranjanje mišljenj relativno ozek okvir. Tako neobnovljive kot tudi obnovljive naravne dobrine so omejene s tem ozkim okvirom, ki se ga morano nenehno zavedati ter ga s polno mero odgovornosti obravnavati. Pojmu varstvo okolja je treba dati novo vsebino, ki bo izključevala vsako posplošeno in enkratnim interesom prilagojeno presojo. Novo vsebino tudi zaradi tega, ker je prisotna vsesplošna ekspanzija tehnificiranosti, ki za doseganje svojih ciljev ne izbira

sredstev, ne glede na žrtve, ki jih s tem povzroča. Najneposredneje se to učinkovanje odraža na naravnem okolju, ki je glede na svojo prvobitnost, mestoma že precej poškodovano oziroma popolnoma uničeno.

Naravna dediščina se nahaja sredi naravnega okolja in predstavlja po vsebini nižjo oz. ožjo kategorijo. Pod naravno dediščino pojmujeemo večji ali manjši naravni kompleks, ki na prvi pogled ne zasluži večje pozornosti, vendar pa celovita presoja predstavlja neprecenljivo vrednoto. Ko primer naravne dediščine poznamo npr. blejsko-radovljiško kotlino, poključsko visoko planoto, sleme Pohorja ipd.

Še nižjo kategorijo predstavlja naravna znamenitost, ki je povečini ozko lokalizirana (blejsko jezero z otokom in gradom, soteska Vintgar, postojnska kraška jama itd.).

Torej gre za opredeljevanje narave, naravnega okolja, naravne dediščine in naravne znamenitosti. V okviru teh kategorij se

Po uspešno končanem, 20-urnem tečaju prve pomoči, sledi podelitev izkaznic. - Foto GG

PORAVNALNI SVETI

oblakujejo in obravnavajo tudi narodni parki, gozdni rezervati, pragozdovi, drevesa spomeniki ter posamezni zanimivi predstavniki flore in favne.

Iz prikazanih diapozitivov, posnetih na ožjem področju naše domovine, je bilo moč spoznati, koliko neprecenljivih naravnih vrednot se pojavlja na tako majhnem koščku zemeljske površine. Sprehodili smo se od triglavskega narodnega parka, gozdnega rezervata Mala Pišnica, Martuljka, narcisnih poljan pod Golico, omenili linejevko (*Linnaea borealis*), rastlinska posebnost z edinim nahajališčem pri nas v pobočju Jelovice nad Sotesko, vse z našega ožjega območja, pa preko Hudičevega boršta v naši neposredni bližini, Ljubljanskega barja, Logarske doline, pohorskih naravnih posebnosti, dolenskih pragozdov in drevesnih spomenikov pa do značilnosti našega notranjskega in primorskega Krasa ter do reke Soče, trenutno najbolj "sporne" slovenske reke, kjer se soočata deviška prvobitnost narave in brezkompromisne energetske zahteve sodobnega življenja.

Vsekakor zelo zanimivo predavanje za gozdarje, ki jim je zupano gospodarjenje s pretežno ohranjenim naravnim okoljem na več kot 50 % površine celotne republike. Še bolj potrebno in poučno pa bi bilo tako predavanje za vse tiste, ki jim je upravljanje ter gospodarjenje z živim in neživim naravnim okoljem "deveta briga", za tiste, ki s svojimi, naravnimi neprilagojenimi, dejanji povzročajo njej in sebi največjo škodo.

Zapisal: Miro Kapus

Ali veste, kakšna je razlika med mini-krilcem in tičnico? Pravezprav je ni, oboje je vaba za "tiče".

Ptiča spoznaš po perju, psa po dlaki, človeka pa po prijateljih.

Že več kot leto dni poravnalni sveti v naši občini uspešno opravljajo naloge, ki jih imajo kot ena izmed oblik delovanja samoupravnih sodišč zlasti pri obravnavanju lažjih kaznivih dejanj in sporov med občani.

Na območju naše občine deluje dvajset poravnalnih svetov v vseh krajevnih skupnostih. V minulem letu so skupaj obravnavali prek 96 zadev: kazniva dejanja zoper čast in dobro ime in kazniva dejanja lahke telesne poškodbe (39), premoženjsko - pravne spore majhne vrednosti (12), odškodninske spore, mejne spore in služnosti, sosedske in druge spore. Šestindeset primerov so zaključili s poravnavo, devetindvajset pa neuspešno. Vzpodbudno je, da je procent poravnave precej velik, prav tako pa so postopki pred poravnalnimi sveti zelo hitri, saj je večina zadev rešenih še v enem mesecu.

Čeprav občani in krajanje ter družbenopolitične organizacije še vse premalo poznajo delo in vlogo poravnalnih svetov, je vzpodbudno, da so prav občani nepo-

sredno predlagali prek 34 % obravnavanih zadev. K pozitivnim rezultatom nedvomno prispevajo rešeni kadrovski in prostorski problemi. Le Kamna gorica in Stara Fužina imata težave s prostori; v Mošnjah pa imajo z administrativnimi opravili.

Tudi odnos strank do poravnalnih svetov je korekten, saj se razen v Kropi, nad sodelovanjem ne pritožujejo.

Seveda je začetniških problemov še precej: predvsem se poravnalni sveti še premalo poslužujejo posvetovalne vloge sodišč, člani poravnalnih svetov čutijo tudi potrebo po strokovnem izpolnjevanju in ne nazadnje bi krajevne skupnosti potrebovale le za nadaljne učinkovito delo poravnalnih svetov nekaj proračunskih sredstev.

Pa še tole. Poravnalne svete lahko oblikujejo tudi v TOZD in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

INDOK Radovljica

Udeleženci tečaja za gozdne žičničarje na Lokvah - Foto Šolar B.

KAJ KUPUJEMO IN JEMO?

Precejšen del družinskega proračuna potrošimo za hrano in ni nam vseeno, kaj jemo. Ali pa? Vprašajmo se, kolikokrat smo zapisali svojo pripombo v knjigo pritožb, ki jo dobimo v vsaki trgovini, kolikokrat smo v potrošniškem svetu izpostavili vprašanje kvalitete hrane in kolikokrat smo se v krogu družine upravičeno hudovali in razburjali nad njo.

Tudi veterinarska inšpekcija skupščine občine Radovljica je v preteklem letu z občasnimi kontrolami ugotavljala slabšanje kvalitete predvsem poltrajnih mesnih izdelkov, kot so klobase in salame šunkarice. Zato je izvedla akcijo in opravila kemijski pregled krvavic, hrenovk in pečenic tistih proizvajalcev, ki oskrbujejo našo in jeseniško občino. Kaj so pokazale analize? Krvavice so bile po pečenju primernega okusa, razen krvavice Klavnice Radovljica, ki je bila rahlo zatohle. Hrenovke naj bi po pravilniku izdelovali iz 70 % mesnega testa I., II. in III. kategorije, pri čemer lahko 20% mesnega testa nadomestijo z mletim svinjskim mesom I. in II. kategorije, in 30 % masti. Le izdelek Merkatorja je ustrezal kriterijem, vse ostale hrenovke so vsebovale preveč maščob, hrenovke Klavnice Radovljica pa preveč vode. Nič boljše ni bilo s pečenicami. Te bi morali delati iz debelo rezanega svinjskega mesa I. in II. kategorije. 30 % mastnih tkiv in dodatnih surovin, vendar so jo po tem "receptu" pripravili le v Mesoizdelkih iz Škofje Loke. Pečenica Klavnice Radovljica je premastna celo za 14 %.

Inšpekcijske službe so se že odločile za poostreno in usklajeno akcijo v tem letu.

"Skrajni čas je, da proizvajalci mesnih izdelkov prenehajo z vse slabšo kvaliteto izdelkov zaradi dviga odkupnih cen živine in borbo z rentabilnostjo na račun kupcev", je rečeno v poročilu veterinarske inšpekcije.

Kaj porečemo pa mi, potrošniki?

INDOK C. RADOVLJICA

Avtomobilisti, motociklisti, traktoristi - Ali ste člani Avto-moto društva? Če ne, se vključite čimprej!

Avto-moto organizacija varuje interese svojih članov in jim v sili priskoči na pomoč. Članom omogoča sodelovanje pri izobraževanju, športni turistični in družbeni dejavnosti avto-moto društev in zveze. AMZJ je članica mednarodnih organizacij, zato so njeni člani deležni pomoči in ugodnosti tudi na potovanju po inozemstvu. V tej medsebojni povezanosti je pomembno dejstvo, da član občuti, da v nesreči ni sam. Člani imajo zagotovljene:

TEHNIČNE STORITVE

- Brezplačne: služba "Pomoč - informacije" (telefon 987), prevoz avtomobila poškodovanega v prometni nesreči, in to do 500 km, kontrola in nastavitve žarometov oziroma testiranje zavor.

- Storitve s popustom: vlečna služba (telefon 987), v tehničnih bazah AMZS-tehnični pregled avtomobilov in motornih koles, test motorja, optični test zadnje in prednje preme, varnostni test avtomobila, merjenje CO v izpušnih plinih, hitro polnjenje akumulatorja, merjenje hladilne tekočine, drugi pregledi in testiranja.

TURISTIČNE STORITVE IN TURING-POMOČ

V turing servisih AMZS in turističnih pisarnah pri AMD si člani lahko nabavijo garantno pismo za SFRJ in tujino. Glede na to, da vedno več potujemo v inozemstvo, je to največja in najpomembnejša ugodnost, ki jo nudi organizacija svojim članom. Če se članu AMD pokvari vozilo v tujini, mu garantno pismo omogoča popravilo vozila, oziroma povratek vozila in voznika-člana AMD ter vseh sopotnikov v domovino. Nastale stroške plača član AMD po povratku v domo-

Posledice pretesnega srečevanja pri Nemškem rovtu nad Bohinjem. Foto GG

vino v dinarjih. Poleg kuponov za repatriacijo oseb in vozila vsebuje garantno pismo tudi denarne kupone AIT v vrednosti 500 oziroma 1.000 švicarskih frankov.

Ne pozabite: Le član AMD lahko dobi garantno pismo.

Prav tako si lahko član AMD nabavi v turističnih pisarnah CCI-karnete, to je mednarodni kamping-karnet, ki daje možnost popusta v kampih doma in v tujini, in pa bančne čeke za nakup bencina v Avstriji in Nemčiji. Člani imajo tudi 15 % popusta pri najemu vozila pri turistični organizaciji "Kompas-Hertz" Rent a Car.

Pogodbeni odvetniki AMZS dajejo članom AMD brezplačne pravne nasvete.

V želji, da bi izenačili vse članke pri raznih ugodnostih - ne glede na kategorijo, kateri pripada - avtomobilist, motorist, traktorist ali član brez vozila ter ne glede na kraj bivanja, pridobiva turistična služba za člane AMD razne ugodnosti v gostinsko hotelskih objektih, turističnih organizacijah in raznih mehaničnih delavnicah. Seznam organizacij, ki dajejo popuste članom AMD, objavlja člansko glasilo "Motorevija". To je mesečnik AMZS, ki ga brezplačno prejme vsak član. Motorevija prinaša tudi nasvete za varno vožnjo in vzdrževanje vozila, daje turistične napotke in obvešča o pomembnih dogodkih iz sveta avtomobilizma ter življenja v avto-moto društvih.

Člani AMD imajo 10 % popusta pri kasko zavarovanju svojega vozila. Pri tem je treba omeniti dejstvo, da omenjeni popust že v najkrajšem času celo povrne izdatek za članarino, ki znaša letno:

- za avtomobiliste 250 din
- za motoriste 120 din
- za traktoriste 120 din
- za člane brez vozila 80 din

Za vključevanje v članstvo AMD se obrnite na tov. Malči Metul, DSSS.

Malči Metul

SPORED ODDAJ RADIA TRIGLAV JESENICE

Oddaje lahko spremljamo vsak dan od 16. do 18. ure in ob nedeljah od 11. do 15. ure na srednjih valovih na frekvenci 1485 KHz, na ultrakratkih valovih pa na frekvenci 87,7 HgHz (za Jesenice in okolico 100,6 MgHz in gornjesavsko dolino 103,8 MgHz).

Ponedeljek:

- 16,00 - Začetek
- 16,05 - Lokalna poročila
- 16,15 - Obvestila
- 16,30 - Ponedeljkov športni pregled
- 17,00 - Reklame
- 17,30 - Aktualna tema (po potrebi)
- 17,45 - Čestitke in zaključek

Torek:

- 16,00 - Začetek
- 16,05 - Lokalna poročila
- 16,15 - Obvestila
- 16,30 - Oddaja za mlade
- 17,00 - Reklame
- 17,30 - Aktualna tema
- 17,45 - Čestitke ali zaključek

Sreda:

- 16,00 - Začetek
- 16,05 - Lokalna poročila
- 16,15 - Obvestila
- 16,30 - Stop, zelena luč
- 17,30 - Reklame
- 18,00 - Čestitke ali zaključek

Četrtek:

- 16,00 - Začetek
- 16,05 - Lokalna poročila
- 16,15 - Obvestila
- 16,30 - Naš obzornik
- 17,00 - Reklame
- 17,20 - Po domače za vas
- 17,50 - Čestitke ali zaključek

Petek:

- 16,00 - Začetek
- 16,05 - Lokalna poročila
- 16,15 - Obvestila
- 16,30 - Kulturna oddaja
- 17,00 - Reklame
- 17,30 Aktualna tema
- 17,45 - Čestitke ali zaključek

Sobota:

- 16,00 - Začetek
- 16,05 - Lokalna poročila
- 16,15 - Obvestila
- 16,30 - Kam danes in jutri
- 17,00 - Jugoton vam predstavlja
- 17,15 - Reklame
- 17,30 - Aktualna tema ali čestitke, zatem zaključek programa

Nedelja:

- 11,00 - Začetek
- 11,05 - Mi pa nismo se uklonili
- 11,30 - Koledar važnejših dogodkov iz preteklosti
- 11,35 - Reklame
- 11,40 - Nedeljska kronika
- 11,50 - Obvestila
- 12,00 - Čestitke
- 15,00 - Približno - Reklame, zatem zaključek sporeda

Skrbimo za novo generacijo - Foto GC

SODELAVCU V SLOVO

25. avgusta 1936 se je na Nemškem rovtu zakoncema Francu in Julijani rodil sin Francelj. Bil je najstarejši sin, v družini je bilo sedem otrok.

Oče je bil poleti "golcar", pozimi pa "furman". Sin Francelj mu je v gozd nosil hrano. To so bili njegovi prvi stiki z naravo, z gozdom. Vzljubil jo je in ji ostal zvest vse življenje.

Po osnovni šoli se je izučil dimnikarske obrti, vendar je v tem poklicu zdržal le dva meseca. Korenine so v mladih letih pogonale pregloboko, narava - gozda sta ga vsak dan bolj vabila.

13. maja 1953 se je zaposlil na Lesno industrijskem obratu Tomaz Godec v Boh. Bistrici. Vseskozi pa je želel postati gozdar. Ta želja se mu je izpolnila s sprejemom v gozdarsko šolo v Idriji.

Kot praktikant je 1. januarja 1957 na Pokljuki v revirju Mrzli studenec nastopil prvo gozdarsko službo. V jeseni je bil premeščen za v. d. revirni vodja k gozdni upravi Boh. Bistrica v revir Notranji Bohinj. Tam je ostal do odhoda k vojakom.

Vojaški rok je služil v Titovi gardi v Beogradu.

V tem času je bila odprta dopisna srednja gozdarska šola v Postojni. Želji drugih, da si izpopolnijo znanje, se je pridružil tudi Francelj. V upanju, da bo imel več možnosti in časa za študij je bil na lastno željo 1/1-1964. premeščen na Mežaklo za pomočnika revirnega vodja. Ko je dotedanji revirni vodja iz zdravstvenih razlogov moral zapustiti delovno mesto je 1/1-1966 postal revirni vodja na Mežakli.

Mežakla je takrat imela velike naloge - zlasti v zimskem času, ko je zaposlovala poleg svojih še delavce z Jesenic. Tudi po 40 jih je bilo. Tovariš Čufer takrat ni ne tarnal ne obupaval. Z družino je živel v revirju in njegov delovni čas je bil neomejen.

Ko so bili otroci godni za šolo, se je preselil z družino v Gorje.

V sončnih Sebenah si je začel graditi lasten dom. Prostega časa ni bilo več. Služba, študij, gradnja vse to je bilo tudi za človeka kot je bil pokojni Francelj skoraj preveč.

1. oktobra 1971 je bil premeščen v revir Radovna.

Tu je ostal vse do prezgodnje smrti. Radovna je bila njegov drugi dom. Pri delu ni poznal osem urnega delovnika. Toda, kar več je bil v Radovni, tolko manj ga je imela družina doma.

Letošnjo zimo Radovna ni imela proizvodnje. Ko se je po dolgi zimi le začela prebujati pomlad tudi v Radovni, Čufer ni več vzdržal. Vzel je svoje gozdarsko orodje in pričel novo sezono. Že prvi dan dela v Radovni pa je bil za njega usoden.

Smrt je iztrgala iz naših vrst človeka - tovariša, sodelavca - gozdarja in komunista.

Na njegovo zadnjo pot smo ga spremili v ponedeljek 14. aprila na pokopališče Gorje. Smrt je kruta posebno kadar seže po mladem življenju, obenem pa lepa saj pokaže, da smo na svetu še prijatelji - in pokojni Francelj je to imel.

Kolektiv

Glasilo "PRESEKI" ureja uredniški odbor organizacije združenega dela GG Bled, Ljubljanska cesta 19.

Odgovorni urednik Ivan Veber, tiska Delavska univerza Tomo Brejc Kranj v 500 izvodih.